

HD hos Norsk Elghund Sort

Basert på spørsmål fra Camilla Hartz Repshus har Norsk Kennel Klub skrevet litt om hofteledds dysplasi (HD) hos norsk elghund sort (NES). Vedlagt er også en artikkel om HD skrevet av Astrid Indrebø. Artikkelen er også tilgjengelig på våre nettsider.

Hvor stort problem er HD i NES per i dag og hvor mye bør det vektlegges i avlsarbeidet?

Jeg ser av HD-statistikken at det er relativt få (4% i snitt de 10 siste årene) av de HD-røntgede hundene som har fått påvist alvorlige grader (D+E), noe som kan tyde på at HD ikke er et veldig stort problem på rasen. Det som riktignok må være avgjørende for hvor høyt man skal prioritere hofter i avlsarbeidet er ikke graden av HD, men i hvor stor grad hundene har plager med hoftene eller ikke. Hos noen raser vil også svake grader av HD kunne gi hundene problemer, mens hos andre raser er det sjelden at hundene har vondt i hoftene. Dersom mange hunder har smerter som følge av HD bør det prioriteres, hvis ikke er det kanskje andre egenskaper som skal ha større fokus. Dette kan dere eventuelt forsøke å kartlegge ved hjelp av en spørreundersøkelse eller lignende dersom dere mangler informasjon.

En indikasjon på hvor mange NES som er plaget med HD kan man få gjennom statistikk fra forsikringsselskapene. Jeg har sett på Agrias statistikk for NES, og ut ifra denne kan det se ut som NES er så vidt noe mer utsatt for plager i hoftene enn «gjennomsnittshunden». Man må dog ta med i vurderingen at denne statistikken er beregnet på et relativt lite antall hunder for NES, og derfor har noe lavere sikkerhet.

For å oppsummere bør dere først og fremst finne ut i hvor stor grad hundene er plaget med «vonde hofter» - og dette må være avgjørende for hvor høyt hofter prioriteres i avlsarbeidet. Hunder som har smerter i hoftene, og dermed ikke kan regnes som klinisk friske, skal selvsagt ikke brukes i avl uansett røntgen-resultat.

Hva bør samlet index for en kombinasjon ligge på for NES.

HD-indeksene beregnes for hver rase. Den generelle anbefalingen om at samlet index for kombinasjonen skal være minst 200 gjelder derfor uavhengig av rase. Hvor «vanlig» HD er hos rasen er allerede tatt hensyn til ved beregning av index.

Hvordan kan man beregne om en hund «avler HD»?

Det er dette HD-index skal brukes til. Dersom en hund får mange avkom med påvist HD vil det påvirke hundens index i negativ retning. Dersom en hund har HD-index under 100 indikerer det at den antas å gi valper med HD i større grad enn det hunder med index over 100 vil gjøre. Dersom det ellers er en god hund og man ønsker å bruke den i avl skal man pare med en partner som har index over 100 slik at hundene har index på minst 200 til sammen.

Finnes det bedre metoder enn røntgen for å dokumentere HD? Hva har teknikk og sedasjon å si for resultatet?

Røntgen er regnet som den sikreste måten å dokumentere grad av HD på. Type eller grad av anestesi/sedasjon er ikke vist å ha noen betydning for resultatet av et HD-røntgen, forutsatt at hunden har fått god nok sedasjon til at det er mulig å få tatt et ordentlig bilde. Hunden skal være helt avslappet i hofteleddet. Preparat og mengde som ble benyttet for sedasjon skal angis i skjemaet som sendes inn sammen med bildene.

Når det gjelder teknikk og posisjonering under HD-røntgen er det viktig at hunden ligger riktig når bildet tas. Veterinæren skal alltid følge prosedyrebeskrivelsen. Dersom hunden ligger skjevt, bildet ikke dekker et stort nok område eller lignende, vil avleseren returnere bildet uten å lese det av. Dersom bildet godtas for avlesning betyr det at teknikken har vært god nok, og hunden skal da få en riktig og rettferdig diagnose.

Hunden ligger i en annen posisjon når røntgen tas enn det som er vanlig vektbærende stilling – hvordan kan bildet da si noe om hundens funksjon?

Selv om bildet tas i en «unaturlig» stilling er dette den beste stillingen for å visualisere hofteleddet godt slik at man kan vurdere hoftekulen, hofteskålen og eventuelle slitasjeskader eller forkalkninger i leddet. Det er derfor en godt egnet metode for å vurdere grad av HD. Når det derimot er snakk om i hvor stor grad hunden får plager med en eventuell hofteledds dysplasi vil også hundens øvrige konstruksjon og anatomi ha betydning, slik at en godt konstruert hund kan ha mindre plager enn en generelt uheldig bygget hund.

Ved hvilken alder skal røntgen tas? Har det noe å si om tisper har løpetid når man tar bildet?

Man kan ta HD-røntgen fra hundene fyller 12 måneder. Undersøkelser har vist at hvor tisper er i syklus ikke har noe å si for HD-resultatet. Det er likevel ingenting i veien for å unngå å røntge akkurat under løpetid dersom det er noe man er bekymret over.

Man bør unngå å røntge en tisper som ammer, da hormonet relaxin potensielt kan påvirke hoftene noe, slik at det kan ha betydning for en hund som ligger og vipper mellom to diagnoser. Forskjellen vil dog være minimal.

I Sverige er det obligatorisk med AD-røntgen. Hvorfor kreves ikke dette i Norge?

Hvilke screeningundersøkelser som anbefales vil variere fra rase til rase. Å gjøre noen screeningsundersøkelser obligatoriske for alle vil derfor være lite gunstig. I Norge er det opp til raseklubbene å vurdere hvilke undersøkelser som er påkrevet for deres rase. De fleste screeningundersøkelser er strengt tatt kun regnet som anbefalinger, og man får registrert

valper i NKK til tross for at disse ikke utføres. Vi anbefaler likevel på det sterkeste at man følger raseklubbens retningslinjer for avl.

Dersom raseklubben ønsker det, kan de søke NKK om å få innført registreringsrestriksjoner slik at det ikke er mulig å få registret valper etter hunder som ikke har vært gjennom den aktuelle undersøkelsen. En slik søknad må vedtas av klubbens årsmøte. For at det skal være aktuelt å innføre registreringsrestriksjoner bør det være godt grunnlag for å kreve undersøkelsen, for eksempel ved at sykdommen man undersøker for er regnet som et alvorlig problem hos rasen.